

ოპტიმისტი ადამიანის დაუოკებელი სწრაფვა თვითმყოფოებისკენ

**აზრები გიორგი მაღაშხიას ლექსების კრებულის
„სულის ამბოხი“ წაკითხვის შემდეგ**

ვახუშტი ფარცვანია,
ფილოსოფიისა და ეკონომიკურ
მეცნიერებათა დოქტორი.

ადამიანის გადაგვარება-გაუცხოებას მრავალი ტომი მიეძღვნა, მაგრამ იბადება სავსებით მართლზომიერი კითხვა: როდის მოასწრო ადამიანმა გადაგვარება-გაუცხოება მაშინ, როდესაც მას ჯერ კიდევ არ ჩამოუყალიბებია ადამიანური საზოგადოება?!

ამ კითხვაზე პასუხი შეუძლებელია კლასიკური თეორიული საფუძვლების ცოდნის გარეშე, რის დეფიციტმაც მიგვიყვანა სწორედ დღევანდელ ობივატელურ და სულიერად გაღარიბებულ საზოგადოებამდე, რომელსაც ვერანაირად ვუწოდებთ ადამიანურ საზოგადოებას, ვინაიდან მას არ გააჩნია არც ნათელი იდეოლოგია და არც მიზანი-ვექტორი, რომელიც ადამიანური მწვერვალების დაპყრობისკენაა მიმართული. ადამიანი-მიზნის ადგილი ფულმა-საშუალებამ დაიკავა მთელი სისრულით და ადამიანი-მიზეზი მან წმინდა წყლის საშუალებად გადააქცია. ეს პროცესი დაიწყო სწორედ მაშინ, როდესაც პროდუქტი-საშუალება საქონელ-მიზნად გადაიქცა, ანუ შრომის იარაღების გამოგონება-გაუმჯობესების შედეგად ადამიანმა თავისი მოძმე დაიმორჩილა, გახადა სამუშაო ძალად და ზედმეტი პროდუქტის წარმოება დაიწყო, რომელიც, შესაბამისად, საქონლად გადაიქცა. და ყოველივე სოციალური უკეთურობა

სწორედ ამ ისტორიული მომენტიდან იღებს სათავეს, რაც, ჩვენდა სამწუხაროდ, საზოგადოების დიდმა ნაწილმა არ იცის, ან პრიმიტიული ცნობიერებით არ ეთანხმება ამ ისტორიულ სინამდვილეს.

ეს მცირედი შესავალი თითქოსდა რა მოსატანია პოეტური შემოქმედების შეფასებისას, მაგრამ ცნობილია, რომ თითოეულ მოვლენას თავისი მიზეზ-შედეგობრივი კანონზომიერება უდევს საფუძვლად და აქ მიზანშეწონილი იქნება ხაზგასმით აღინიშნოს, რომ ბატონი გიორგი მაღაშხია გახლავთ ერთ-ერთი ის გამონაკლისი თეორეტიკოს-ეკონომისტი საქართველოში, რომელიც არ არის სათანადოდ შეფასებული და რომლის მეცნიერული იდეები კი სათანადოდ გამოყენებული. აი, სწორედ ესაა ჩვენი თანამედროვე საზოგადოების უბედურების ერთ-ერთი გამოვლინება.

ბატონმა გიორგიმ მთელი თავისი შეგნებული ცხოვრება შეაღწია მეცნიერებას. ტიტანური შრომით ათეული წლები ერკინებოდა ეკონომიკური კანონზომიერებებისა თუ კანონების შემეცნებას, რაც ნათელს მოჰფენს სოციალურ სიღუბჭირეს და შევებას აგრძნობინებს საზოგადოებას, მაგრამ ამაოდ. ნამდვილად შესაშური და გადამდებიცაა ბატონი გიორგის ოპტიმისტური, მამულიშვილურ-პასუხისმგებლური შემართება, რომელიც მიმართულია ადამიანური ცხოვრების შესახებ ჭეშმარიტების საზოგადოების გასაგონად გამოხატვისკენ, რისთვისაც ის ძალ-ღონეს არ იშურებს და ყველა საჭირო ხერხს მიმართავს. ამისი დასტურია მისი ერთ-ერთი ლექსის „ფიქრები ლექსად“ სტროფი:

„მსურს სიტყვა იყოს, როგორც ელვა,
მკვეთრი და სხარტი,
მზის სხივებივით იღვრებოდეს
ვრცელ სამყაროში,
რომ ჰქონდეს ძალა მიმზიდველი
მას ანდამატის
და არა ჰგავდეს მოცახცახეს,
ყინვით გათოშილს!

მიშველის ლექსი, როცა ძალა
ცნებებს არ ყოფნის,
როცა ლოგიკა თვით რკინისა
ხდება უძლური,
რითმა იფეთქებს ცხადზე ცხადი
ისე, ვით თოფი,
შემეცნების ჟინს დააოკებს,
ვით ღვინო წყურვილს!“

თუ არა ბატონი გიორგი, აბა, ვინ ხედავს იმას, რომ ტერ-მინი, ცნება, კატეგორია, კანონი, კანონზომიერება აღრეულია ერთმანეთში და მათი მოცულობითი შინაარსი ხშირად სიტყვის პრიმიტიულ არსამდეა დაყვანილი, მაგრამ უბედურება ისაა, რომ სიტყვამაც კი დაკარგა დღეს თითქოსდა ძალა და თავისი ისტორიულ-ლოგიკური დანიშნულება...

საზოგადოების დიდი ნაწილი კვდება ისე, რომ მის ცალკეულ წევრებს არასოდეს ებადებათ კლასიკური კითხვა: რა აზრი აქვს ადამიანის სიცოცხლეს, რა არის ადამიანის დანიშნულება, რას ნიშნავს იყო ადამიანი, რა არის ადამიანის არსი და ა. შ. მაგრამ საზოგადოების ნამდვილად ინტელექტუალური ნაწილისთვის ყოველთვის მტკივნეული და თავსატეხია ეს და სხვა, მსგავსი შინაარსის, კითხვები. ისინი დაულალავად შრომობენ ბუნების კანონზომიერებების ამოცნობა-შესწავლაზე და სოციალური კანონების სამართლიანობაზე, სრულყოფაზე თუ მათ გამოყენებაზე. სწორედაც ამ კატეგორიის სუბიექტები ცნობიერად უახლოვდებიან გარდაცვალებას და არა უბრალოდ ბიოლოგიურ სხვად ყოფნას - კვდომას.

ინდოელი მოაზროვნე, ვივეკანანდა წერდა: - „ყოველ ერს, ისევე როგორც ყოველ ცალკეულ ადამიანს, სიცოცხლის საფუძვლად უდევს ერთადერთი თემა, ცენტრალური ბგერა, რომლის გარშემო ჰარმონიის ყველა დანარჩენი ბგერა იკარგება... თუკი ერი მას უკუაგდება, თუკი იგი უკუაგდება საუკუნეების მიერ გადმოცემულ გეზს, - საკუთარი ცხოველმყოფელობის პრინციპს, ეს ერი კვდება“.

მსოფლიოში ამჟამად გამოკვეთილი კი არის ერების გადა-

გვარება, რაც მათი კვდომის საფრთხეს წარმოადგენს. კერძოდ, საქართველოში უამრავი სინმინდე შელახულია, ადამიანური ტრადიციები ან ნიველირებულია ან არამოდურადაა შერაცხული, ან კიდევ დასაცინ ტონალობას იძენს. და ამ ჟამს ყველაზე მეტად განიცდის, იტანჯება ცნობიერად ამაღლებული ადამიანი. მას ყველაზე მეტად უჭირს. მისთვის მატერიალურ ფასეულობას არანაირი მიმზიდველობა არ გააჩნია, რადგან მოაზროვნე და ამაღლებული გონისთვის ნებისმიერი მატერიალური ფასეულობა მხოლოდ საშუალებაა საკუთარ სულიერ სარბიელზე.

დიახ, დღეს უჭირს მოაზროვნე ადამიანს, უჭირს, რადგან, შექსპირის გენიისა არ იყოს:

„მათხოვრად გადაიქცა ახლა ღირსება,
რადგან არარამ შეიფერა ძვირფასი ფარჩა,
რადგან სიცრუე ერთგულების გახდა თვისება,
რადგან უღირსებს უსამართლოდ დაადგეს დაფნა...“.

უჭირს ადამიანს, რადგან ფულის ძლიერება ითვლება მხოლოდ ძალად, უჭირს, რადგან უვიცები გონიერ ადამიანს დასცინიან და ხმამაღლადაც.

სწორედ ამ ტკივილებმა დაბადა ბატონი გიორგი მაღაშხიას ეს წიგნი, სადაც ცნობიერი სიცოცხლის განმავლობაში განცდილი სოციალური ქართვეილებით აღვლენილი განცდები, აზრები, ტკივილები პოეზიის სპექტრში მოექცია, რადგან აქ გადმოცემულ სოციალურ ნიუანსებს სრული დატვირთვით თავის მეცნიერულ ტომებში ვერ მოაქცევდა.

ცნობილია, რომ ყველა მოაზროვნე ადამიანი ხშირად განიცდის სულიერ სიმარტოვეს, სულიერ ტრაგიზმს და ამ მომენტებს თითქმის ყველა მოაზროვნესთან ერთნაირი საფუძველი აქვს - პირადი და სოციალური.

ფულის საზოგადოებაში ღირსეულ ადამიანთა უდიდესი ნაწილი უსუსურია, სოციალური ინსტიტუტების მარწუხებისგან დაუცველია. როგორც ბატონი გიორგი ამბობს თავის ლექსში:

„...ჰა, იყიდება ადლი მზე...“

ჰა, იყიდება ქვეყანა!...

გასაყიდად დევს ნამუსი,
მოედნები და კორტები,
აზრები ნოსტრადამუსის,
სული, სხეული, ნოტები...”

ვინც მოკლებულია ფულის საშუალებას - მოკლებულია ადამიანის ელემენტარულ უფლებებს, ხშირად კი არარაობადაცაა ქცეული. ეს ხომ კერძო სამართლის ახირებებია?! ამ „სიუხვის“ სამყაროში ღირსეული ადამიანი რატომ უნდა იყოს ფულ-საშუალებას მოკლებული?

ჩვენდა სამწუხაროდ, დღევანდელი მსოფლიო ცივილიზაცია რეგრესით მიმდინარეობს ადამიანთან, როგორც მთავარ ფასეულობასთან მიმართებაში. მხოლოდ ტექნიკისა და ახალი ტექნოლოგიების სფეროში ინტენსიური პროგრესი როდი მიგვანიშნებს ჰუმანიზმისა და ადამიანის ბედნიერების დამკვიდრებაზე, ანუ ნამდვილ ცივილიზაციაზე. მაგრამ უნდა ვაღიაროთ, რომ ყველასთვის დიდ უბედურებას წარმოადგენს ფულის კანონზომიერება, რომელიც ვერ ჰგუობს ადამიანს, სულიერ ამაღლებულობას, ადამიანთა სიყვარულს, საზოგადოებრივ ადამიანს. შედეგად ის აყოვნებს ადამიანის ქმნადობის, მისი გარდაუვალი კულტურიზაციის პროცესს.

და სწორედ ეს საშინელი სოციალური წინააღმდეგობა ყოველდღიურად ასამარებს და ეწინააღმდეგება ჯერ კიდევ შემორჩენილ მოაზროვნე გონთა უკვდავებისკენ მიმსწრაფ დიდისულოვნებას. დაგვიდგა ისეთი დრო, როდესაც თავისუფალი, დიადი და ადამიანთა მოდგმის დამამკვიდრებელი თუ მასაზრობელი ძლევამოსილება უპრეცედენტოდ ისჯება, მაგრამ სიმართლის ურყევ ძლიერებასა და მის უბერებელ, დაუმარცხებელ თვითმყოფადობას არასოდეს დაუხევია უკან.

კაცობრიობის გენიათა ისტორია ცხადჰყოფს, რომ ღირსეულ, იდეებს შეწირულ ადამიანებს არასოდეს დაუხევიათ უკან. არ დაუხევია და არც დაიხვეს უკან სიმართლის სივრცისკენ მიმსწრაფი სოციალური ვექტორი. ამისი ნათელი მაგალითია თუნდაც ბატონი გიორგი მალაშხიას მთლიანი მეცნიერული შემოქმედება და ნათელი დასტურია მისი შევერცხლილი წლების

ნაჟური პოეზია, რომელიც გამსჭვალულია სიმართლისა და სამართლიანობის ძიებით, შეუნელებელი ოპტიმიზმით, ადამიანური სიყვარულის მაგალითებით, თვითდამკვიდრების დაუოკებელი ჟინით...

ხმამალა მინდა განვაცხადო, რომ ვიცნობ გამორჩეულ მეცნიერს საქართველოში, სიმართლისთვის მებრძოლ ქართველს ოცდამეერთე საუკუნეში, ლირიკული გრძნობებით აღსავსე გიორგი მალაშხიას და მე ვამაყობ ამით...

